

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۳
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۲۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۸
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۰۶
صص: ۷۴-۴۷

شابا چاپی: ۹۶۵۵-۲۶۴۵
الکترونیکی: ۵۲۶۹-۲۶۴۵

بررسی مسئله بلوغ و سبک زندگی عفاف‌محور در دختران نوجوان دوره متوسطه اول ایران

مریم سلگی^۱ | سمانه سادات سدیدپور^۲

چکیده

هدف این مطالعه بررسی مسئله بلوغ و سبک زندگی دینی دختران در دوره نوجوانی است. نوجوان در این دوره صفات متفاوتی را از هیجان مثبت تا اضطراب، از خشونت تا پرسشگری را تجربه می‌کنند. در این دوران برخی از مسائل از جمله بلوغ مهم به نظر می‌رسد. بلوغ دربردارنده مسائل عمیق تری است. این مطالعه با رویکرد کیفی با روش پدیدارشناسی مسئله بلوغ را روی نوجوانان دختر دوره اول متوسطه از نظر مربیان بررسی می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد پس از تقلیل داده‌ها، ۱۵۵ مقوله فرعی و ۸ مقوله اصلی بدست آمد. مدیریت نیاز جنسی، ضعف بلوغ اجتماعی، ضعف بلوغ عاطفی، لزوم آگاه سازی برای مواجهه با بلوغ، ضعف مهارت‌های زندگی، لزوم تربیت فردی، آسیب پذیری سبک زندگی بانوان مربی و ضعف عملکرد مادران دست یافت. نتیجه این که برای کاهش بحران بلوغ در دختران نوجوان لازم است سبک زندگی مادران و مربیان اصلاح شود و این دو طیف باید عملکرد خود را تقویت کنند. همچنین لازم است تا نسبت به شیوه مواجهه دختران نوجوان با مسئله بلوغ آگاه‌سازی لازم و هدفمند انجام شود. در سبک زندگی اسلامی هویت زنانه نیز اهمیت بسیاری دارد هویت زنان به سه بعد تقسیم می‌شود. که عبارت‌اند از: هویت نقشی، هویت جنسیتی و هویت شخصی، که در آموزه‌های دین اسلام عفت در همه این ابعاد مولفه مبنایی و محوری است. سبک زندگی عقیفانه یکی از انواع گوناگون سبک زندگی است که قلمرو گسترده‌ای پیامد محوری را دربردارد و به شاخصه‌های حوزه روابط میان‌فردی می‌پردازد و مشتمل بر اصول و قواعدی است که سبب تعالی و رشد همه جانبه فردی و اجتماعی همه آحاد بشر می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: بلوغ، نوجوان، دختر، دین، سبک زندگی، عفاف.

۱- نویسنده مسئول: استادیار، گروه فلسفه و حکمت اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه الزهرا(س)، تهران، ایران
m.solgi@alzahra.ac.ir

۲- دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

استناد: سلگی، مریم؛ سدیدپور، سمانه سادات. (۱۴۰۴). بررسی مسئله بلوغ و سبک زندگی عفاف‌محور در دختران نوجوان دوره متوسطه اول ایران؛ نشریه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده، ۲۰(۷۰)، ۷۴-۴۷. DOR: 20.1001.1.26454955.1404.20.70.10.4

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه و بیان مسئله

باورهای اعتقادی دینی اسلام و به طور کلی دینمداری در بسیاری از امور و مسائل اجتماعی و فرهنگی از جمله بلوغ تأثیر انکار ناپذیری دارد، به‌ویژه در جامعه‌ای که میدان رقابت جدی در زمینه فرهنگی و اجتماعی برای تأثیر پذیری از انواع منش‌های فکری و سبک‌های زندگی وجود دارد. ترویج معنویت دینی در دوران بلوغ، تجلی زیبایی شناسی دینی در دوران بلوغ و تغییر نگاه نوجوانان بویژه نوجوانان دختر به این مسئله، کمک به درک ساختار اجتماعی دینی و در عین حال تعریف مفهوم خلوت برای نوجوانان، تسهیل انجام مناسک دینی برای نوجوانان و پذیرش ایشان در جامعه، کمک به تعمیق بینش دینی و انعکاس آموزه‌های دینی در کتاب‌های درسی و در عمل مربیان و به‌ویژه خانواده، سبک زندگی نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نوجوانان احساس تنهایی می‌کنند. (Fateme, 2022 #48) بدنبال کشف هویت خود هستند. (Shirin, 2023 #49). دنبال هیجان هستند (mehdi, 2023 #51) رفتارهای پرخطر دارند (Arezou, 2023 #57) پرسشگر هستند (Tayebeh Javadi, 2016 #58)، خشونت بین فردی دارند (Parsamehr, 2010 #59) نیازمند کنترل والدین هستند (Mehran, 2003 #53) و بعضاً مضطرب می‌شوند. (Malihe, 2019 #54) در مجموع، توجه به سلامت روان در این دوره حائز اهمیت است. (Shirin, 2023 #50) سبک زندگی سالم سلامت روان سالم را همراه دارد. پرورش روحیه فضیلت جویی، تذکر و یاد خدا، التزام به عمل، پرورش روحیه خوف و رجا و پرورش روحیه بخشندگی از مولفه‌های خاص شکل‌گیری هویت نوجوان از نظر اسلام است. (Farahnaz, 2018 #56) به همین مناسبت که پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه و آله و سلم) ضمن بیان مراحل تربیت به سه مرحله هفت ساله (از تولد تا هفت سالگی)، از هفت تا چهارده سالگی و از چهارده سالگی به بالا)، به والدین و مربیان سفارش می‌فرماید که در هفت سال سوم زندگی مقدماتی انسان (که همان دوران بلوغ و نوجوانی است) به او به عنوان یک شخصیت بزرگ سال بنگرند و به او اعتماد نمایند و در کارها با وی مشورت کنند و به نظر او احترام بگذارند و به او مسئولیت دهند تا شخصیت اش شکوفا شود. (مجلسی، محمدباقر، ۱۴۸۱ #۶۱) چنانچه بنا به قول سید بن طاووس از این زمان فرشتگان تمام اعمال خیر و شر فرد مکلف و مسئول را می‌نویسند (کیکاوسی، ۲۰۲۱ #۱۱). قرآن

کریم نیز با بیان داستان حضرت یوسف (علیه السلام)، اشاره دارد که نوجوان در سخت‌ترین شرایط با عنایت به خواست خداوند باید تقوا ورزد و از گرفتار شدن به گناه به خدا پناه برد (کریم، #۶۳). البته حضرت امیر مومنان علیه السلام درباره نوجوانی توبه را مهم می‌دانند و می‌فرمایند جهلُ الشَّبابِ معذورٌ علمُهُ مُحَقُّورٌ؛ (آمدی، ۱۳۸۵ #۶۴) ناآگاهی نوجوانان پذیرفته و آگاهی و دانش آنان ناچیز است. به همین دلیل است که آموزش به نوجوان در سبک زندگی اسلامی از اهمیت بسیاری برخوردار است.

نوجوانی به عنوان یک دوره محوری برای توسعه تنظیم هیجان در نظر گرفته شده است. برای برخی از جوانان، نوجوانی نشانه شروع یا بدتر شدن آسیب شناسی روانی است که با مشکلات تنظیم هیجان مشخص می‌شود (Silvers, 2022). جوانان ۱۰ تا ۲۴ ساله ۲۴ درصد از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند (van Sluijs et al., 2021). مهم‌ترین شاخص این دوران بلوغ است. بلوغ از جمله مسائلی است که خود دربردارنده مسائل عمیق تری هست. از نظر لغوی، بلوغ در فرهنگ فارسی به معنای «رسیدن» و «رسیدن به سن رشد»، «مرد شدن یا زن شدن» و رسیدگی و پختگی و به حد کامل رسیدن آمده است. اما از نظر علمی، منظور از بلوغ یا نوجوانی، رشد و بلوغ در کلیه جنبه‌ها اعم از فیزیکی، عقلی و اجتماعی است. به همین جهت این واژه نسبت به واژه‌های «بلوغ جنسی» که مفهوم بسته تری دارد و «جوانی» که دارای مفهوم وسیع تری است، رجحان می‌یابد. طول مدت نوجوانی در جوامع گوناگون یکسان نیست. به طور کلی، با در نظر گرفتن دوران پیش از «بلوغ جنسی» که رشد، سرعت نسبی بیشتری می‌یابد و دوره پیش از «کمال عقلی» که رسیدن به آستانه بزرگسالی است، می‌توان گفت که دوره نوجوانی از ۱۲ سالگی تا تقریباً ۲۱ سالگی به درازا می‌کشد (چهره، ۱۳۸۰). این دوران اهمیت دارد چراکه چشم اندازی برای طول عمر افراد به شمار می‌روند (Lerner, 2021).

فرایند بلوغ هم متأثر از پدیده‌های فرهنگی و هم متأثر از عوامل زیستی است (نیا، ۲۰۴ #۸) و تجربه بهنجار بلوغ عاطفی از سبک زندگی مشخصی بر می‌آید (رضایی & جعفری، ۲۰۲۳). در این دوران برخی از مسائل مهم‌تر به نظر می‌رسد مسائلی مانند طرد شدگی از سوی همسالان و افسردگی که می‌تواند به بیماری‌های مزمن در موارد حاد ختم شود (طهماسیان، اناری، کرملو، & شفیع‌تبار، ۱۳۸۸). آموزش مهارت‌های زندگی و احساس کفایت اجتماعی (یاراحمدیان، اخوان، & خادمی، ۱۳۹۲)،

خودکارآمدی تحصیلی و موفقیت تحصیلی (طهماسیان & اناری، ۱۳۹۱)، طلاق (حیدری & حبی، ۱۳۹۷) و هویت اهمیت دارد (مجدآبادی & فرزاد، ۱۳۹۱). همچنین میزان استفاده از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، (Vannucci, McCauley Ohannessian, & adolescence, 2019) و از دست دادن یکی از والدین (مهدوی & میرساردو، ۱۳۸۱) موارد مهمی در ایجاد مسئله در دروان بلوغ هستند.

بر اساس گزارش‌ها هر چه تجربه کودک از دوران کودکی و از کودکی کردن عمیق‌تر و پربارتر باشد، دوران بلوغ بی مسئله‌تری را پشت سر خواهد گذاشت (اقایاری، ۱۳۹۱) و بالعکس خشونت خانگی به بلوغ زودرس منجر می‌شود (عباسی، خدای، & کریمی، ۱۳۹۹). بررسی‌های تجربی درباره نوجوانان به طور کلی نشان می‌دهد آشفته‌گی دوران نوجوانی بیش از حد بزرگ جلوه داده شده است. با این وجود، فرایند انتقال از کودکی به بزرگ سالی، دشوار و پر کشمکش است (Branje, De Moor, Spitzer, & Becht, 2021). نوجوان از یک سو با سرعت بی سابقه‌ای بلوغ جسمی و جنسی را می‌گذراند و از سوی دیگر، خانواده، فرهنگ و جامعه از او می‌خواهند تا مستقل باشد، روابط جدیدی را با هم سالان و بزرگ سالان برقرار کند و آمادگی‌ها و مهارت‌های لازم را برای زندگی شغلی و اجتماعی به دست آورد. (لطف‌آبادی، ۱۳۹۲)

نوجوانی زمان تغییر در هورمون‌ها و بدن، تغییرات در محیط اجتماعی و تغییرات در مغز و ذهن است (Blakemore, 2019). آنچه برای نوجوانان مهم است اتفاق افتادن بلوغ است. مطابق معیار و ضابطه قرآنی در آیه ششم سوره مبارکه نسا، بلوغ پدیده‌ای است طبیعی با به فعلیت رسیدن استعداد جنسی و قوای تولید مثل که در مبانی فقهی و حقوقی، رسیدن دختران به سن ۹ سال و پسران به ۱ سالگی به منزله آن و آغاز تکلیف به تعهدات و مسیولیت‌های دینی، مدنی و کیفری در نظر گرفته شده است (کیکاوسی، ۲۰۲۱). در لسان العرب بلوغ به معنای رسیدن به انتهای چیزی آمده و گویا این که زمان تکلیف او فرارسیده باشد (منظور، ۱۳۶۹).

مروری بر گزارش‌های انجام شده نشان می‌دهد دوران بلوغ تأثیرات خاصی بر زندگی نوجوانان دارد. بلوغ اگر در زمان درست اتفاق نیفتد می‌تواند آسیب‌های بدنی و روانی برای نوجوان همراه داشته باشد (Betoko et al., 2023) می‌تواند خشونت‌های جنسی را همراه داشته باشد (Ibitoye, Sommer, Davidson, & Sandfort, 2023) که گاه گفته شده در دختران بیشتر

دیده می‌شود و در برخی مطالعات نوجوانان دختر و پسر از لحاظ میزان آزاردیدگی تفاوت چندانی با یکدیگر نداشتند، و گاه نیز پسران در مقیاس آزار فیزیکی نمرات بالاتری کسب کردند (کلدی & رئیس، ۲۰۰۴). با این حال، برای دختران وجود شرم در دختران نوجوان، مادران و مربیان بهداشت و نیز ناآگاهی مادران و مربیان بهداشت از تغییرات بدنی و روانی دوران بلوغ و نبود برنامه مناسب آموزش بلوغ مسائل را دو چندان می‌کند (انوشه، نامی، توکلی، & زاده، ۲۰۰۳). حتی منجر به نقص توجه و بیش فعالی در دختران می‌شود (Lee, Lee, Lee, & Hong, 2023) از این رو، این دوران نیازمند دانایی و مدیریت والدین و خود نوجوانان است تا با چالش‌های کمتری مواجه باشند (Streur et al., 2023). یکی از الگوهای سبک زندگی دینی هویت جنسیتی زنانه در محورهای حجاب، حیا و عفت، همسری، مادری، خانه داری و حضور موثر اجتماعی تعریف می‌شود و دنبال کردن این سبک زندگی می‌تواند دختران را در دوران بلوغ به تعادل برساند (Bouzarinejad & Eghbali, 2023) در پژوهش حاضر با تمرکز بر نوجوانان دختر در حوزه سلامت به شناسایی مسائل مرتبط با سلامت بلوغ، دختران ۱۳-۱۵ سال، عوامل، پیامدها و راهبردهای آن خواهیم پرداخت. سؤال اصلی این است که مسائل نوجوانان دختر در این مقطع زمانی، در حوزه بلوغ چگونه است؟

برای شناخت بیشتر و عمیق‌تر موضوع از روش کیفی بهره‌جسته‌ایم تا شناختی همه‌جانبه و ارزشمند را در جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گزاره‌های آتی در مورد مسائل دختران کشف کرده باشیم. کار فرهنگی اثرگذار، کاری است که به‌درستی هدف‌گذاری شده باشد و در پاسخ به سوالات و نیازهای واقعی افراد، متنوع و مطابق سلیقه جامعه مخاطب، طراحی و برنامه‌ریزی شده باشد. با توجه به گسترش وسائل ارتباط جمعی علی‌الخصوص رسانه‌های مجازی و همچنین کاهش سن بلوغ و نیز چالش‌ها و فاصله‌های بین نسلی ضروریست متولیان فرهنگی برای انجام کاری اصولی، درست و تأثیرگذار با جامعه مخاطب خود که همان نسل نوجوانان جدید هستند ارتباط عمیق‌تر و مطابق نیازها، خواسته‌ها و سلاقی ایشان برقرار کند که این مسئله نیز خود نیازمند شناخت دقیق این نیازها، خواسته‌ها و مسائل است.

در پژوهش حاضر با تمرکز بر هویت و سبک زندگی نوجوان دختر در حوزه‌های مختلف بلوغ اعم از بلوغ عقلی، عاطفی، اجتماعی و جسمی (جنسی) تلاش خواهد شد کشف و تحلیل

درستی از این مسائل ارائه شود. این تلاش با هدف شناخت مساله بلوغ نوجوانان دختر دوره متوسطه اول شکل گرفته است.

مبانی نظری پژوهش

هویت زنانه تصویر و احساسی است که زن از زن بودن خود دارد و انتظاراتی است که در نقش یک زن برای خود تعریف می‌کند (کاستلز، ۱۳۸۵: ۲۱۸-۲۱۷). هویت زنان به سه بعد تقسیم می‌شود. این ابعاد که مهم‌ترین ویژگی‌های هویت یک زن‌اند، عبارت‌اند از: هویت نقشی، هویت جنسیتی و هویت شخصی که در هر سه بعد رعایت عفت از ملزومات دین اسلام است. سبک زندگی عقیفانه یکی از انواع گوناگون سبک زندگی است که قلمرو گسترده‌ای را دربردارد و به ویژگی‌های حوزه روابط میان‌فردی می‌پردازد و مشتمل بر اصول و قواعدی است که موجب ایجاد و تداوم عفاف در حیطه‌های مختلف زندگی می‌شود. طبق نظریه عباسی و کارآمد عدم جلوه‌گری و اجتناب از عوامل تحریک‌کننده، ارضای نیازهای جنسی در بسترهای عقیفانه، هم‌افزایی برای توفیق در حفظ عفاف، قناعت به داشته‌ها و صیانت از سرمایه‌ها، ایجاد و افزایش رفتارهای عقیفانه و کاهش و حذف رفتارهای غلط ضد عفاف از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های رفتاری سبک زندگی عقیفانه در منابع اسلامی است. همچنین، با کنترل ترس و اضطراب از تصمیمات و اقدامات عقیفانه، علاقه به زندگی سالم و آینده روشن و ندامت از خطاهای گذشته، انتظار و شوق برای تکامل و رشد، شادی و رضایت خاطر از حرکت در مسیر ارزشمند عفاف، محبت و عشق به خداوند و خوش‌بینی و امید به یاری او، تقویت حیا و کنترل و هدایت صحیح هیجانات جنسی می‌توان به عوامل هیجانی سبک زندگی عقیفانه دست یافت (عباسی و کارآمد^۲، ۱۴۰۲).

پیشینه پژوهش

در بررسی بحث بلوغ بخش زیادی از پیشینه‌ها مربوط به مسائل شرعی مربوط به سن بلوغ است. گروهی از مطالعات به بررسی سن بلوغ می‌پردازند مانند مطالعه سن بلوغ در بندرعباس دریافت سنی که برای تلفیق هر سه بلوغ جسمی، فکری و مذهبی می‌توان در نظر گرفت، بین ۱۲ تا ۱۳ سالگی است که منطبق با میانگین سن بلوغ جسمانی نیز هست (فضلی، موسوی، نمازی،

& زارع, ۲۰۰۷) و بحث مناطق جغرافیایی را اهمیت می‌دهند مانند مطالعه دختران و پسران ساکن در اقلیم و شرایط آب و هوایی سردسیر به مراتب با تاخیر قابل ملاحظه از هم نوعان خود در مناطق گرم سیری به مرحله بلوغ رسیده و در سنین بالاتر درک صحیحی نسبت به مسئولیت‌ها و وظایف اجتماعی خود پیدا می‌کنند (Keykavosi, 2021). حتی در مطالعه که برای شناخت نگرش روان شناختی نسبت به بلوغ صورت گرفت مناسب‌ترین شیوه‌های مواجهه با بحران این دوره، رویکرد فرهنگی تربیتی و ارائه آموزش‌های غیررسمی به خانواده‌ها دانسته شد و در عین حال ناهماهنگی سرعت رشد بلوغ جسمی جنسی با بلوغ فرهنگی اجتماعی و مشکلات اجتماعی این دوره مورد توجه قرار می‌گیرد. (Khalili & Bakhtiyari, 2009)

گروه دوم مطالعات مربوط به آموزش و سلامت بلوغ است مانند مطالعه انوشه و همکارانش در ۱۳۸۲ که دریافت وجود شرم و خجالت در دختران نوجوان، مادران و مربیان بهداشت در فرایند آموزش بلوغ، کوتاهی مادران و مربیان بهداشتی در آمادگی و آموزش بلوغ به دختران، نبود برنامه آموزش بلوغ، آگاهی اندک و درک و شناخت ناکافی دختران، مادران و مربیان از پدیده بلوغ، قابل بررسی هستند (M.Anoosheh, S.Niknami, R.Tavakoli, & S.Faghihzadeh, 2014). (Alimordi & Simbar, 2014) (2003) درک بلوغ به منزله یک تابو نشان می‌دهد آموزش بسیار کمی به دختران برای مواجهه با بلوغ داده شود و خود باعث روی آوردن این دختران به منابعی جز خانواده برای آگاهی از این پدیده نظیر رسانه‌ها، کتب و افرادی خارج از محیط خانواده شده است. (Savadian & Khaneghah, 2011) این مطالعه در شهرهای مختلف تکرار شده است. (Zarrinkolah, Dashti, Abedi, & Masoudi, 2016) مطالعه دیگری در بررسی آگاهی و نگرش دختران دانش آموز نسبت به بلوغ اشاره دارد میزان آگاهی و نگرش دانش آموزان و حتی رفتار آنان در زمینه جنبه‌های روانی و جسمی سلامت بلوغ نسبت به دهه قبل بهتر شده است. چون منبع کسب آگاهی اکثر واحدهای پژوهش مادر آنان بوده است و پیشنهاد می‌دهد که، اطلاعات مادران در این زمینه افزایش داده شود. (Najafi, Mozafari, & Mirzaee, 2012)

دسته دیگر مطالعات اخیر به بلوغ عاطفی و بلوغ اجتماعی توجه دارند به این صورت که افرادی که گرایش به خیانت دارند در مقایسه با افراد عادی، بلوغ عاطفی (عدم ثبات عاطفی، ناسازگاری اجتماعی و فقدان استقلال) کمتری دارند. (بذرگر & پروران, ۲۰۲۰) و این که بلوغ

عاطفی و اضطراب اجتماعی می‌تواند مهارت ارتباط بین فردی را پیش‌بینی کند. همچنین بر اساس یافته‌ها، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که با تقویت بلوغ عاطفی و اضطراب اجتماعی می‌توان مهارت ارتباط بین فردی را در دانش‌آموزان تقویت کرد (Dehestsni, Ebrahimi, & Moghaddam, 2020) و در یک جمله بحث اصلی پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه بلوغ دختران تا سال ۱۴۰۰ این بوده است که سن بلوغ ۹ سال برای دختران زود است. نکته دوم پژوهش‌ها این است که باید به دختران آموزش کافی بلوغ در کتاب‌های درسی داده شود تا از پیامدهای منفی احتمالی آن جلوگیری شود. این مطالعه علی‌رغم توجه به این مطالعات صورت گرفته در تلاش است مسئله بلوغ را از دیدگاه مربیان بررسی کند.

روش‌شناسی پژوهش

رویکرد این مطالعه کیفی است. جهت درک کیفی از مسئله بلوغ، از رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی استفاده شد. پژوهش کیفی رویکردی تفسیری و طبیعت‌گرایانه به موضوع مورد مطالعه است. این بدان معناست که پژوهشگران کیفی اشیاء را در موقعیت‌های طبیعی آن‌ها مطالعه می‌کنند و می‌کوشند پدیده‌ها را برحسب معنایی که مردم به آن‌ها می‌دهند، مفهوم‌سازی یا تفسیر کنند. به عنوان روش از روش نظریه‌مبنایی استفاده می‌شود. نظریه‌مبنایی به منزله یکی از گونه‌های تحقیقی کیفی به دنبال کشف نظریه از دل داده‌های میدانی است. در روش نظریه‌مبنایی محقق به شیوه استقرایی به مطالعه پدیده‌ها می‌پردازد و آن‌ها را کشف و به صورت تجربی از طریق گردآوری منظم اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده‌ها اثبات می‌کند. در این روش گردآوری اطلاعات و تحلیل آن‌ها در رابطه تنگاتنگ با یکدیگر قرار دارند، تحقیق از یک نظریه شروع نمی‌شود بلکه از یک حوزه مطالعاتی آغاز و فرصت داده شود تا آنچه متناسب و مربوط به آن است، خود را نشان دهد.

در بخش کیفی، ابزار ما مصاحبه نیمه ساختار یافته است. مصاحبه نیمه ساختار یافته در مقایسه با مصاحبه ساختار نیافته و بدون استاندارد دارای ساختار بیشتر و موضوع و محتوای محدودتری است. البته در پژوهش‌های اکتشافی بر اساس محورهای به دست آمده از ادبیات پژوهش چند

سوال مشخص پرسیده می‌شود و در ادامه بر حسب شرایط مصاحبه و پاسخ شرکت کنندگان سوالات دیگر از پاسخ آزمودنی‌ها استخراج می‌شود. بنابراین مصاحبه گر آزاد است بسته به شرایط و موقعیت مصاحبه سوالات و یا شکل و ترتیب آن‌ها را جابجا کند و یا سوالات جدیدی را به مصاحبه اضافه نماید.

در پژوهش حاضر با به کارگیری ابزار مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسش و کاوش باز پاسخ در قالب مصاحبه به بررسی مسائل نوجوانان دختر پرداخته می‌شود. حدود ۳۰ سوال در محورهای مختلف بحث به عنوان نمونه سوالات در اختیار مصاحبه کننده قرار می‌گیرد که مصاحبه کننده به حسب تشخیص خود در طول مصاحبه از آنها استفاده خواهد کرد. در این بخش بر خلاف تحقیقات صرفاً کمی، به جای استفاده از داده‌ها از گزارش‌های کلامی افراد در مورد تجارب ایشان به عنوان داده استفاده می‌شود و پژوهشگر با استفاده از چند سوال باز، نظرات نمونه‌ای از افراد درگیر پدیده مورد نظر را مورد پژوهش و بررسی قرار می‌دهد.

مصاحبه به دو شکل فردی و گروه‌های کانونی انجام پذیرفت. در فاز مربیان، دبیران و مشاوران دختران به صورت گروهی و در فاز کارشناسان به صورت انفرادی انجام گرفته است. مصاحبه‌های گروه‌های کانونی با هدف دستیابی به افکار، ارزش‌ها و تجربیات کارشناسان در استان‌های مختلف است علت استفاده از این نوع مصاحبه سرعت بالای انجام مصاحبه و جمع‌بندی اطلاعات، قابلیت انعطاف پذیری بودن پرسش‌ها و امکان بسط و پیگیری آنها و همچنین مشاهده تعاملات و واکنش‌های دیگران به یک عقیده و بیان نظر خود که در مصاحبه فردی امکان پذیر نیست.

عملیاتی کردن فرایند تحلیل مصاحبه‌ها

در ابتدا مصاحبه‌های انجام شده با کسب اجازه از مصاحبه‌شونده‌ها ضبط شده سپس مصاحبه‌های انجام شده با دقت پیاده می‌شوند. سپس متن مصاحبه‌ها به طور آزاد مضمونیابی و کدگذاری می‌شوند. در این فرایند بخش‌هایی از مصاحبه که در پاسخ دهی به پرسش‌های اصلی تحقیق مفیدند با تاکید بیشتری مورد واکاوی قرار می‌گیرند، انتخاب و سپس نامگذاری می‌شوند. با مرتب کردن مفاهیم استخراج شده، چند مضمون اصلی که هر کدام به مجموعه به هم پیوسته‌ای از

مفاهیم دلالت دارند، به دست می‌آیند. این مضامین در نهایت در شکل دسته‌بندی موجزتری به نام مقولات بحث خواهند شد. به این ترتیب گزاره‌های نهایی تحقیق به دست می‌آید و پرسش‌های تحقیق پاسخ خواهند داده شد. روش تحلیل داده‌ها به صورت کدگذاری است. فرایند کدگذاری این طور است که نخستین مرحله کدبندی را مقوله فرعی می‌گویند. این مرحله، فرایندی تحلیلی است که با مفهوم‌ها شناسایی و ویژگی‌ها و ابعاد آنها در داده‌ها کشف می‌شوند. مرحله دوم مقوله اصلی است. در این مرحله، مقولات به صورت یک شبکه در ارتباط باهم قرار می‌گیرند.

جدول ۱. ویژگی شرکت کنندگان در مصاحبه

کد	استان	سن	تحصیلات	سوابق
۱	آذربایجان شرقی	۲۸ سال	سطح ۳ حوزه	۸- سال در مدارس به عنوان مبلغ ۳ ماه سابقه فعالیت در اتحادیه
۲	گیلان	۳۶ سال	طلبه سطح دو	- مبلغ ۱۰ سال سابقه فعالیت در اتحادیه
۳	اردبیل	۳۰ سال	کارشناسی ارشد	- ۵ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴	- هرمزگان	۲۵ سال	کارشناسی کامپیوتر	دانشجوی - ۵ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- مدیر مرکز استان هرمزگان
۵	گیلان	۲۴ سال	کارشناسی روان شناسی	- ۶ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۶	اردبیل	۳۲ سال	لیسانس-اشتغال به تحصیل سطح ۳ حوزه	- ۱ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۷	کرمان	۲۰ سال	کارشناسی روانشناسی	- سطح دو حوزه- ۶ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۸	لرستان	۲۷ سال	کاردانی /سطح یک حوزه	- ۶ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۹	کرمان	۲۶ سال	کارشناسی مهندسی تولیدات گیاهی	- معاونت خواهران اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش آموزان استان کرمان
۱۰	همدان	۲۲ سال	کارشناسی	- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۱	آذر غربی	۳۶ سال	کارشناسی ارشد	/سطح سه حوزه- ۳ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۲	خوزستان	۵۱ سال	کارشناسی امور تربیتی	، شاغل در آموزش و پرورش- ۲۷ سال فعالیت پرورشی
۱۴	خراسان شمالی	۳۲ سال	کارشناسی	- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۵	خراسان جنوبی	۴۳ سال	کارشناسی	- ۶ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۶	البرز	۴۱ سال	طلبه سطح دو و کارشناسی روانشناسی اسلامی	- ۷ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه -معاونت خواهران استان خوزستان

نشریه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده

کد	استان	سن	تحصیلات	سوابق
۱۷	خوزستان	۴۵ سال	کارشناسی ارشد تفسیر و علوم قرآنی	- دبیر دین و زندگی- ۱۷ سال فعالیت در آموزش و پرورش - ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۸	خوزستان	۳۰ سال	سطح سه کلام و فلسفه	- مسئول بانوان سازمان تبلیغاتی امیدیه- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۱۹	خراسان جنوبی	۳۱ سال	کارشناسی	- ۳ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۱ سال مدیر مرکز استان
۲۰	بیرجند		دانشجوی کارشناسی	حقوق- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۲۱	خراسان جنوبی		دانشجوی کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۲۲	لرستان	۲۵ سال	طلبه سطح دو حوزه	- ۳ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۶ ماه سرپرست معاون خواهر استان لرستان بودند.
۲۳	لرستان	۲۷ سال	سطح دو حوزه	- ۳ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۲۴	لرستان	۲۸ سال	سطح دو حوزه	- ۶ ماه سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر استان لرستان
۲۵	هرمزگان	۳۳ سال	کارشناسی مهندسی منابع طبیعی	- ۷ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر استان هرمزگان
۲۶	کردستان	۳۶ سال	کارشناسی ارشد	- ۹ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۲۷	همدان	۲۴ سال	کارشناسی	- ۱ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۲۹	بندرعباس	۳۷ سال	کارشناسی ارشد	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۳۰	همدان	۳۳ سال	کارشناسی ارشد زیست شناسی	۹ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر استان همدان
۳۱	همدان	۳۴ سال	کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۳۲	قزوین	۳۶ سال	کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۳۳	قزوین	۲۸ سال	کارشناسی مهندسی شهرسازی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۲ سال مدیر مرکز استان قزوین
۳۴	زنجان	۳۷ سال	کارشناسی ارشد، زبان انگلیسی	- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۶ ماه معاون خواهر استان زنجان
۳۵	شهرستان های تهران	۴۰ سال	کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی	- ۱ سال معاون خواهر شهرستان های تهران
۳۶	شهرستان های تهران	۴۰ سال	کارشناسی حسابداری	- ۱ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۳۷	فارس	۳۸ سال	کارشناسی ارشد	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- مدرس دانشگاه
۳۸	فارس	۲۶ سال	کارشناسی	- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۲ سال مدیر مرکز استان فارس

■ بررسی مسئله بلوغ و سبک زندگی عفاف‌محور در دختران نوجوان دوره متوسطه اول ایران

کد	استان	سن	تحصیلات	سوابق
۳۹	فارس	۴۰ سال	کارشناسی ارشد فیزیک هسته‌ای	- ۲ سال معاون خواهر استان فارس
۴۰	فارس	۴۲ سال	کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۱	البرز	۳۵ سال	کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۱ سال مدیر مرکز استان البرز
۴۲	البرز	۳۷ سال	طلبه سطح دو حوزه	- ۱ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۳	سیستان و بلوچستان	۳۹ سال	دانشجوی کارشناسی ارشد	- سطح دو حوزه- استاد حوزه و مبلغ- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۴	خراسان شمالی	۳۶ سال	کارشناسی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۵	بوشهر	۳۲ سال	دانشجوی ارشد تاریخ	- ۲ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۶	کردستان	۳۲ سال	کارشناسی ارشد	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- مدیر مرکز استان کردستان
۴۷	استان مرکزی	۳۳ سال	کارشناسی ارشد نرم افزار و تاریخ فلسفه تعلیم و تربیت	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- ۱ سال معاون خواهر استان مرکزی
۴۸	گلستان	۲۰ سال	دانشجوی کارشناسی شیمی	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۴۹	گلستان	۲۰ سال	دانشجوی کارشناسی	طراحی پارچه ولباس - ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۵۰	گیلان	۳۲ سال	کارشناسی علوم قرآن و حدیث	- ۱۰ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- مدیر مرکز استان گیلان
۵۱	بوشهر	۳۷ سال	کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث	- ۵ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر استان بوشهر
۵۲	گیلان	۲۰ سال	طلبه سطح دو حوزه	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۵۳	کرمان	۲۸ سال	کارشناسی ارشد	- ۴ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۵۴	البرز	۱۹ سال	پایه دوازدهم	- ۳ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه

نشریه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده

کد	استان	سن	تحصیلات	سوابق
۵۵	قم	۴۳ سال	کارشناسی مدیریت خانواده	۱۸ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر اسبق استان قم
۵۶	قم	۳۵ سال	کارشناسی ادبیات فارسی	۱۰- سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۵۷	قم	۲۷ سال	کارشناسی حسابداری	۸ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه
۵۸	آذربایجان غربی	۳۶ سال	کارشناسی	۱- سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- معاون خواهر استان آذربایجان غربی
۵۹	آذربایجان غربی	۲۶ سال	کارشناسی ارشد فلسفه و کلام	۱- سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- مامور آموزش پرورش در اتحادیه
۶۰	کردستان	۲۹ سال	کارشناسی صنایع غذایی	۵ سال سابقه ی فعالیت در اتحادیه- سر پرست معاون خواهر استان کردستان

نمونه جدول کد گذاری از نقل قول :

جدول ۲. کد گذاری انواع بلوغ

مقوله اصلی	مقوله فرعی	نقل قول
	عدم شناخت بلوغ عاطفی	بلوغ عقلی و عاطفی نرسیده اما به آن حد از بلوغ رسیده که نیاز دارد مثلاً با جنس مخالف در ارتباط باشد، دوستی‌هایی شکل می‌گیرد اما چون این بلوغ عقلی و عاطفی اتفاق نیفتاده، آدم می‌بیند که دچار مشکلات زیادی می‌شوند. در یکی از مدارسی که رفته بودم دوره اول دانش آموز پایه هفتم یا هشتم بود که می‌پرسید خانم اگر با پسری دوست باشیم اشکال دارد؟ گفت برای ازدواج. یعنی از آن سن فکر می‌کند می‌تواند با پسری دوست باشد و برای ازدواج، با نیت اینکه در آینده بخواهیم با هم ازدواج کنیم باهاش دوست باشیم (کد ۹)

یافته‌های پژوهش

بر اساس نتایج بدست آمده حاصل از پاسخ مصاحبه شوندگان کارشناسان دختران رده سنی ۱۳- ۱۵ سال در مورد انواع بلوغ آگاهی لازم را ندارند و تعریف بلوغ برایشان بیشتر از نظر

جسمانی و جنسی را از خانواده، مدرسه، فضای مجازی و دوستان بدست می‌آورند که این اطلاعات اغلب اطلاعاتی سطحی و اولیه است. گرچه بر اساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان آگاهی عمومی نسبت به بلوغ جسمانی و دوران قاعدگی نسبت به گذشته افزایش یافته که این افزایش اطلاعات بیشتر به حالت جسمانی و تغییرات فیزیکی است و مشخصاً در مورد فشار روحی دوره قاعدگی، نیاز به آگاه‌سازی و برنامه‌ریزی مناسب و تمام‌جانبه توسط متخصصین امری مبرم است.

عدم آگاهی درباره دوران بلوغ و تاثیر آن در سبک زندگی: در جامعه ما به دلایل فرهنگی، نه اعتقادی و مذهبی، بیشتر نوجوانان به ویژه دختران به صورت معمول به اطلاعات درست و مناسب در ارتباط با تغییرات بدنی و روانی دوران بلوغ دسترسی ندارند یکی از مصاحبه‌شوندگان در این زمینه بیان داشته است: «با توجه به سطح فرهنگ و طبقه اجتماعی و اقتصادی که نوجوان در آن رشد کرده و تحصیل می‌کند، می‌تواند میزان این آگاهی و مراقبت‌ها متغیر باشد. متأسفانه به دلیل یک سری تابوها و ترس‌های نابه‌جا که والدین و مدیران مربوطه دارند دختران نوجوان اطلاعات خود را از طریق وب‌سایت‌ها و صفحات و دوستانی دریافت می‌کنند که ممکن است اطلاعات درستی نداشته باشند. در نتیجه سلامت جسمی، جنسی و روحی دختر به مخاطره می‌افتد. (کد ۵)» همان‌طور که بیان شده است کسب اطلاعات در مورد بلوغ از منابع نامعتبر یا از طریق صحبت با دوستان و گروه همسالان خود اطلاعاتی اندک و سطحی از بلوغ را برای دختران بیان می‌کند. عدم آموزش مدارس و عدم آگاهی خانواده‌ها در مورد انواع بلوغ نیز به سردرگمی نوجوانان در مورد بلوغ می‌افزاید. یکی از دبیران در این مورد بیان می‌دارد که: «توجه نبودن خانواده‌ها در این موارد شود که بسیاری از خانواده‌ها در شهرستان ما ممکن است که به خاطر داشتن سواد پایینی که دارند نتوانسته باشند فرزندان خودشان را توجه کنند و این است که دانش‌آموز ما کاملاً با این موارد آشنایی ندارد (کد ۱۰)». درباره رعایت بهداشت و آگاهی درباره توصیه‌های بهداشتی در دوران قاعدگی نیز اشاره کرده‌اند «متأسفانه در مورد آگاهی داشتن در خصوص بهداشت و مراقبت، بسیار بسیار پایین است و هیچ چیزی می‌توانم به قطعیت بگویم که در مورد بهداشت و مراقبت‌های این دوران نمی‌دانند. چرا که بعضی‌هایشان دارند بسنده می‌کنند به حالا آن خانواده‌ای که دارند یا سطح علمی کمی که در این زمینه دارند، به بهداشت فردی خودشان هیچ اهمیتی نمی‌دهند (کد ۱۰)» اگرچه سطح اطلاعات در مورد

بهداشت و مراقبت دوران قاعدگی افزایش یافته است اما این افزایش آگاهی و بیشتر مراقبت‌های بهداشتی را موضوع خود قرار داده است و همچنان در ابعاد مراقبت‌های روحی و روانی جای کار دارد. در این مورد یکی از مصاحبه‌شوندگان چنین بیان می‌کند: « الحمدلله نسبت به دوران گذشته خب به واسطه افزایش سطح اطلاعات و آگاهی که مادران ما و حالا مسئولینی که در جامعه ما متصدی امور بانوان هستند، الحمدلله به واسطه آگاهی‌هایی که بیشتر شده و آن فرهنگی که بهتر جا افتاده، اوضاع یک مقدار بهتر است نسبت به گذشته. اما بخواهیم کلی نگاه کنیم نسبت به گذشته خیلی بهتر شده اما هنوز هم کار نسبت به این قضیه وجود دارد (کد ۹) » کد ۴۸ در این باره در مصاحبه خود چنین گفت: « با توجه به جامعه امروز با توجه به بلوغ جسمانی و بهداشتی که باید در این دوران رعایت کنند می‌توان گفت ۷۰ درصد این اتفاق افتاده، ولی بعضی نکات را شاید بعضی بچه‌ها نمی‌دانند، و یکی از جاهایی که خیلی خوب می‌شود به بچه‌ها این مسائل بهداشتی را یاد داد و جدای از بهداشت مسائل تغذیه شان در این ایام، چون در ایام خاصی که در بچه‌ها باید مراقب خودشان باشند، مخصوصا در دوران بلوغ، بچه‌ها نباید یکسری غذاها را بخورند، یکسری غذاها را باید بیشتر بخورند، یکسری ورزش‌ها را حتما باید بیشتر داشته باشند، و متاسفانه حتی خود خانواده‌ها بعضا در این مسائل آگاهی لازم را ندارند. این ضعف شاید بتوان گفت به دلیل این بوده که خانواده‌ها خانواده‌های آگاهی نیستند و این را اگر بخواهیم رفع کنید باید جایی که خانواده مورد اطمینانش هست و بچه‌ها هر روز با آن سر و کار دارند مدرسه است، حالا چه از طریق معلم‌های بهداشت مدارس که ماهی یک بار حداقل با خانواده‌ها و بچه‌ها جلسه بگذارند در مورد این طور مسائل با بچه‌ها صحبت کنند، حالا فقط از جنبه بهداشتی و تغذیه اگر بخواهیم در نظر بگیریم، از نظر اینکه بچه‌ها بدانند در این دوران نوجوانی، روحیات و خلیاتشان تغییر میکند، این خیلی مهم است، مشاور مدرسه خیلی می‌توان نقش مهمی داشته باشد و خانواده هم این را بداند، که ممکن است یکسری خلیاتش زودتر عوض شود، زودتر عصبانی شود، زودتر گریه کند متاسفانه نه بچه‌هایمان بعضی وقت‌ها یکسری مسائل را می‌دانند و نه خانواده‌ها آگاهی دارند.» عدم آگاهی نوجوان درباره بلوغ و مسائل آن مسئله مهمی است که آموزش به نوجوان طی جلسات مشاوره مهم‌ترین پیشنهاد کارشناسان تعلیم و تربیت در این رابطه است. نوجوانان در دوران بلوغ احساس عزت‌مندی ندارند. کارشناس کد ۱۳ اشاره دارد: « بیشترین مشکلات ما مراجعینی داریم

که خودشان استاد دانشگاه هستند! توی کتتش نمی‌رود. کمتر کسی است که این قدر با خودش صادق باشد و آن قدر از نظر عزتمندی درونی با عزت باشد که بنشیند دوباره بررسی کند. وقتی ما از نظر عزت درونی کم هستیم، هر حرفی را یک جوری می‌پذیریم که «ای وای به عزت من برخورد تو این را گفتی. من خودم برای خودم کسی‌ام. خب می‌توانی کسی باشی و این را بلد باشد. اصلاحش کن! فکر می‌کنم دوباره برگردم یک بار دیگر مدرسه، اشکالش چیست؟ عزتمند اگر بار بیایم، واقعاً بهمان بر نمی‌خورد حتی اگر یک جایی خراب بود برگردیم درستش کنیم. یعنی حتی خانواده‌هایمان هم که می‌آیند یک چیزی را درست کنند فضا، فضای تحقیر و سرزنش است. فضا فضای عزتمندی و احترام نیست. یک حدیث از پیغمبر می‌گوید بچه‌ها را عزیز بار بیاور. عزیز بار آوردن این جوری است که آنجا احساس حرمت می‌کند. وقتی احساس حرمت می‌کند پس بنابراین هم احترامش بجاست هم انتقادش بجاست هم جا برای اصلاح می‌تواند بگذارد، ظرفیتش آنقدر پر نیست که جا برای اصلاح نگذارد» (کد ۱۳). این درک نشدن در خانواده مهم‌ترین مسئله دوران بلوغ است. عدم رشد در حوزه عمل و تاکید بر علم (عدم توازن عمل و علم) عامل رشد تک بعدی نوجوانان است. بر اساس نتایج بدست آمده حاصل از بیانیات مصاحبه شوندگان، نوجوانان بیشتر نسبت به بلوغ جسمی که با تغییرات فیزیکی به وجود می‌آید و در پی آن بلوغ جنسی آگاهی نسبی دارند که این آگاهی را از روش‌های گوناگون رسانه و فضای مجازی و گروه همسالان یا خانواده و مدرسه کسب می‌کنند. اما در مورد انواع دیگر بلوغ آگاهی لازم را ندارند فلذا معلمین و مربیان مورد مطالعه راهکارهایی را جهت افزایش آگاهی درباره انواع بلوغ مطرح کرده‌اند. مصاحبه‌شونده کد ۱۷ در این باره بیان داشته است که: «مثل بقیه‌ی دروس علوم پایه، معلمی برای این درس در نظر بگیرند و اهمیت ویژه‌ای به آن بدهند. این جور نباشد که مثل الان کتاب سبک زندگی را در دوره‌ی متوسطه‌ی دوم گذاشتند ولی متأسفانه کمتر مدرسه‌ای - شاید اگر بخواهیم درصد بندی کنیم - درصد خیلی از مدارس به آن توجه می‌کنند. برای این که ۱- حجم کتابش خیلی بالاست و ۲- معلم متخصص این مسئله ندارند که بخواهد به دانش‌آموز آموزش بدهند. اگر کتابش به سه قسمت تقسیم شود، بخش بلوغ عاطفی، بلوغ عقلی و بلوغ اجتماعی را برای پایه‌ها و حتی دوره‌های پایین‌تر به سبک و سیاق مثلاً برای پایه ابتدایی به سبک و سیاق داستان‌دار در قالب داستان، برای متوسطه اول در قالب نمایش،

در قالب خاطره‌گویی، در قالب انجام عملیات‌های رفتاری نمایش‌گونه بیاورند و در دوره‌ی متوسطه دوم به همین سبکی که هست گذاشته شود و مدرسه و آموزش و پرورش بهش اهمیت بدهد که اولاً تدریس شود و معلمی را برای تدریسمان انتخاب کنند که متخصص این مسأله باشد، دغدغه‌مند باشد، مسلط باشد بر محتوای تدریس. من فکر می‌کنم که این ضعف به مراتب کمتر می‌شود و می‌توانیم یک فضای مطلوبی را در خانواده و مدارس برای این انواع بلوغ‌ها ایجاد کنیم تا شناخت و آگاهی خانواده و دانش‌آموز در این عرصه بیشتر شود.

ضعف مهارت‌های زندگی: بلوغ ممکن است به دلایلی مانند عدم آموزش مهارت‌های زندگی به نوجوانان، کم اهمیت جلوه دادن مهارت‌های زندگی در مدارس، عدم آگاهی نوجوان درباره بلوغ و مسائل آن و آموزش به نوجوان طی جلسات مشاوره درست شکل نگیرد. کارشناس کد ۱۰ مسئله را عمیق‌تر از نوجوانان می‌داند: «هیچی، دختر نوجوان که سهل است، خانم چهل ساله متأهل که می‌آید پیش من، بهش می‌گویم شما مشکل در زندگی این است که مهارت نداری. مهارت زندگی بلد نیستی. ببینید مثلاً ما یک کتاب داریم مدیریت خانواده و سبک زندگی در پایه دوازدهم تدریس می‌شود در آن کمی به مهارت‌های زندگی پرداخته، کمی. بقیه اش هم ضمن دروس دبیرستان. منتهی ما یک مشکلی داریم، معمولاً محتواهای خوب کلاس‌های درسی در مقاطع دبیرستان توسط آدم‌های نابلد ناآگاه در مدارس تدریس می‌شود. یعنی محتوا خوب است، ما یک تیم بودیم داشتیم محتوای کتاب‌های آموزش و پرورش را بررسی می‌کردیم، من به یک بنده خدایی گفتم بین محتوا بی نظیر است، من الان دارم می‌فهمم، با نگاه انتقادی که نگاه می‌کنم، می‌گویم اینها چه مفاهیم خوبی را در کتاب‌ها جا دادند، اما اینکه بچه‌های ما چقدر یاد می‌گیرند آنها را استفاده کنند، چقدر معلمی که قرار است این کتاب را تدریس کند، خودش این مهارت را بلد است، آگاه است، لااقل تجربه شخصی بنده واقعا در چند پروژه سنگینی که با آموزش و پرورش کار کردم این بود که خیلی میانگینی دست بچه‌های ما را نمی‌گیرد. پس مدرسه ... محتوا داریم. در کلاس هفتم یک درس تفکر و سبک زندگی هست، درس تفکر و سبک زندگی کتابچه‌ای ضمیمه اش هست کتابچه ویژه دختران است که در آن به همین مسئله بلوغ و اینها می‌رسد، در واقع بحث اصلی آن بلوغ جسمی است و بهداشت بلوغ جسمی است، اما در قالب همین بحث بلوغ دارد راجع به انواع بلوغ‌های دیگر هم صحبت می‌کند، دختر خود من

هفتم است هفته پیش داشت کتابش را می‌خواند، برایش خیلی جالب شد که تازه متوجه شد که ما به جز بلوغ جسمی چهار پنج نوع بلوغ دیگر هم داریم، بلوغ عقلی داریم، بلوغ عاطفی، بلوغ اجتماعی داریم، اینکه آشنا هستند، خوب اگر در مدرسه آموزش داده شود آشنا هستند، اگر آموزش داده نشود خیلی با مفاهیم این حوزه آشنایی ندارند، کما اینکه والدین هم ندارند، یعنی والدین معمولی که حالا یک مادری که تحصیلات هم دارد، مثلا مهندسی خوانده، شاید خیلی با مفاهیم علوم انسانی شاید آشنایی نداشته باشد به آن صورت. در حوزه خارج از مفاهیم، تقریباً همه آدم‌ها به نظرم این را می‌دانند که حالا دیگه اسمش را اینجا نمی‌گذارند بلوغ، معمولاً در لسان عمومی اسمش را می‌گذارند پختگی، در این مرحله دیگه تقریباً تمام آدم‌ها این را می‌دانند که باید افراد به یک پختگی‌های خاصی برسند، مثلاً با جزئیات ریز شاید ندانند آدم‌ها، اما این را می‌دانند که هنوز آدم پخته‌ای نیستم، من باید عاقلانه تصمیم بگیرم، من باید یاد بگیرم منطقی باشم، این پختگی، منطقی، عاقلانه، بالغانه، اینها همه اصطلاحاتی است که به انواع بلوغ اشاره می‌کند دیگر. یعنی می‌خواهم به شما بگویم شاید در مفاهیم آشنا نباشند، اما در حوزه عملکرد تقریباً آدم‌ها می‌دانند که علاوه بر بلوغ جسمی یکسری پختگی‌های دیگری هست تا آمادگی‌های ورود به مرحله جوانی و بزرگسالی بشوند در زندگیشان.» (کد ۱۰)

ضعف بلوغ اجتماعی و عاطفی: از دید کارشناسان در دختران بلوغ جسمی و جنسی دختران اتفاق می‌افتد اما بلوغ اجتماعی و عاطفی با تاخیر اتفاق می‌افتد. کارشناس کد ۱ در این رابطه اشاره دارد: «یک چیزی هم در مورد بلوغ به شما بگویم: قدیم شاید در زمان پدر و مادرهای ما، ۶۰ سال پیش ۵۰ سال پیش حتی ۴۰ سال پیش این اتفاق اینطوری می‌افتاد، این قضیه در ۱۰ - ۱۵ سال اخیر متفاوت شده. بلوغ جنسی با بلوغ جسمی با بلوغ روانی و اجتماعی در یک زمان مناسب و یک طیف خیلی دوری اتفاق نمی‌افتاد. مثال می‌گویم، یک ۱۵ - ۱۶ پسر یا ۱۳ - ۱۴ ساله دختر وقتی بلوغ جسمی و جنسی را تجربه می‌کردند کم‌کم چی میشد؟ دو سال سه سال بعد می‌رفتند ازدواج می‌کردند، من نمی‌گویم این خوب است یا بد است‌ها، از آن طرف وقتی ازدواج می‌کردند یکسری مسئولیت‌ها می‌پذیرفتند و می‌رفتند کار می‌کردند، حالا این اتفاق چی شده؟ بلوغ جنسی در دختران و پسران الان خیلی زودتر رخ می‌دهد، کنترل‌گری والدین کمتر شده، نظارت کمتر شده، شبکه‌های ماهواره‌ای و غیره و محرک‌های بیرونی، حالا می‌توانیم به مباحث

دیگر هم برگردیم مثل سبک تغذیه، نمی دانم... مسائلی مثل امواج رادیویی آیا باعث می شود بلوغ زودتر بشود؟ و مسائل دیگر، باعث شده که بلوغ جسمی و جنسی زودتر از قبل اتفاق بیفتد، و از آن طرف بلوغ روانی اصلاً دیر اتفاق بیفتد، بلوغ اجتماعی که دیگه تا سنین ۲۴ - ۲۵ سال دارد اتفاق نمی افتد. و این فاصله دارد کار را خراب می کند. یک دختر مثلاً ۱۵ - ۱۴ ساله که دارد تجربه می کند بلوغ جسمی و جنسی را باید مثلاً تا ۲۵ سالگی چکار کند؟ فواصل بین اینها اینقدر زیاد است که باعث می شود تخطی کند، باعث می شود روابط خارج از عرف انجام بدهد، باعث می شود به سمت روابط جنسی حتی کشیده شود، از آن طرف بلوغ اجتماعی هنوز رخ نداده همین طور می ماند دغدغه پیدا می کند با والدینش. اینها سیاست های کلان است. به نظر من وقتی فرایندهای ازدواج تسهیل پیدا نمی کند، وقتی نوجوان آگاه نیست مهارت های زندگی را هم کامل ندیده، وقتی مدارس فقط دنبال درس دادن هستند نه دنبال رشد کودک و آن نوجوان هم این اتفاق می افتد، این فاصله را تا آنجا که می توان باید کم کرد» (کد ۱) در رابطه با شکل نگرفتن بلوغ عاطفی کارشناس کد ۱۳ به این نکته توجه دارد: «توی بلوغ عاطفی هم بسیار ضعیف هستند. تقریباً می شود بگویی که حتی آگاهی نسبت به خودشان و احساس شان ندارند. یعنی حداقل آگاهی از بلوغ عاطفی این است که من احساسات خودم را بشناسم. من الان خشمگینم، ناراحتم، عصبی ام نگرانم. بعد توی تعامل با دیگران توی این بلوغ عاطفی وقتی من به بلوغ می رسم درگیری های متعدد با دور و اطرافیانم ندارم. درگیری با پدر جدا، با مادر جدا و با دوست جدا. بلوغ عاطفی ضعیف است که من توی رابطه ی دوستی ام از دوستم انتظار دارم تو اگر دوست من هستی با فلانی نباید دوست باشی! یعنی انتظاری که توی رابطه ی زناشویی وجود دارد، توی رابطه ی دوستی وارد می کند. دوست تو هست دوست او هم هست. این ضعف ها وجود دارد. حالا چرا این ها همه به هم مربوط است؟» (کد ۱۳). در مورد بلوغ عاطفی کارشناس ۱۳ باز هم نوجوانان را دچار ضعف می داند: «توی بلوغ اقتصادی می توانم بگویم صفرند یک و دو هم نیستند غالباً. چون درکی از مسائل خانواده وجود ندارد مگر که بچه های کار. من با بچه های کار که توی هرندی کار می کنم، آن ها خیلی خوب متوجه می شوند. گاهی وقت ها بهش پول می دهند برو یک کیک بگیر بیا، مثلاً به یک پسر بچه. می گوید: «از فلانی بگیرها! برو از فلانی بگیر او گران می گیرد» یعنی او می فهمد که این پول ارزش دارد چون بچه ای است که می ایستد کار می کند پول در می آورد.» (کد ۱۳).

ضعف عملکرد مادران: در دختران نوجوان عدم آموزش مهارت‌های زندگی به نوجوانان، مهم‌ترین مسئله است و این ناشی از ضعف عملکرد مادران است: «آگاهی آن‌ها اندک است. اطلاعات سالم از آن‌ها پنهان می‌شود، مادران در شیوه دادن اطلاعات به فرزندشان عیف عمل می‌کنند، در نهایت، دختران اطلاعات را از افراد و سایت‌های نامناسب کسب می‌کنند. در این حوزه معمولاً مدرسه و خانواده اطلاعات لازم را می‌دهند و کمتر مشکلات بهداشتی وجود دارد بجز مسئله دیر حمام رفتن برخی افراد. اما بنظرم حتی در حوزه اطلاع رسانی هم ورود مدرسه کاملاً خطاست و باید توسط مادر به شیوه‌ای خاص صورت گیرد تا خودش زمینه‌ای برای ارتباط عمیق تر والد فرزند باشد چون هر فردی در سن خاصی نیاز دارد و پیش از موعد ضرورت ندارد» اما برخی کارشناسان عدم آگاهی نوجوان درباره بلوغ و مسائل آن، به طور مثال تاخیر و فاصله بین دوره‌های مختلف بلوغ، بلوغ جسمی و جنسی دختران اتفاق می‌افتد اما بلوغ اجتماعی و عاطفی با تاخیر اتفاق می‌افتد.

هویت زنان: درک معنای دختر بودن اهمیت دارد این که افراد چه تلقی از هویت زنانه خود دارد در این دوره می‌تواند بسیار در سلامت روانی ایشان اهمیت داشته باشد چنانچه کارشناس کد ۳ اشاره دارد: «از جمله مهمترینشون این باشه که اصلاً در واقع دختر بودن ما چه معنایی میتونه داشته باشه چرا خداوند اصلاً دختر رو آفریده دختر فقط آفریده شده که نهایتن به یک زن باشه که نهایتاً به بچه ایی منجر بچه دار بشه و تولید نسل انجام بشه و اینکه ازدواج مهمترین شبهاتشون هستش در مورد ازدواج نظرشون و اینها زن فقط به این مربوط میشه که یک ازدواجی صورت بگیره و همچنین در مورد اینکه اصلاً چرا بحث حجاب باید بسیار نقش مهمی در دختران این سن داره و اینکه چرا در این سن حجاب برای دختران باشه و برای پسران نباشه و اینکه نگاهشون نسبت به اینکه اسلام زن رو خدا اینطوری آفریده این سوالاتی هستش که در واقع بسیار زیاد گفته میشه و باز هم برمیگردن به صحبت‌های قبلیم که این‌ها اگر قبلاً براشون تبیین به صورت علمی به صورت درست و به صورت قووت مند و از عقل در واقع باهاشون صحبت شده باشه اینها حس خوبی رو نسبت به این مسائل خواهند داشت میتونن نگاه خوبی رو داشته باشند ولی خب متأسفانه امروزه بیشتر حس منفی هستش (کد ۳)». از دید کارشناس کد ۱۱، مهمترین مسئله در بلوغ این است که دختران از جنس خود راضی باشند و این بسته به نگرشی هست که به ویژه خانواده به او القا

می‌کنند: «گاهی اوقات خودشون نقش رو دوست ندارن‌ها مثلاً فرض بکنید نقشون خرید برای خونس این ممکنه به پسر بگید من خودم دوست ندارم مجبور نیستم این کارو بکنم اما اون مجبوره دوست هم نداره اما این مسئولیت دادن در نگاه دیگران برای این آدم داره اعتبار درست میکنه ارزش داره بهش میده حالا مسئولیت سازی‌های دیگه برای دختر چون دختره متفاوت با شخصیت و جنسیتش بنظر میتونه یک اعتبار دادن به عنصر خانواده باشه. (کد ۱۱)» و تفاوت گذاشتن بیشتر نسبت به دختران و پسران این بحران را تشدید می‌کند: «تفاوت گذاری بین دختران و پسر در این دوران‌های حساس ممکنه آسیب جدی داشته باشه حالا من منظورم از تفاوت داشتن این نیست که هر دو رفتارمون شبیه هم باشه و پاسخ‌ها عین هم باشه نه میخوام بگم که بفهمیم و بعد حالا مطمئن شیم که مناسب با جامعه که داریم مثلاً آسیب زدن برای دخترها شرایط بروزو ظهور تخلیه هیجانات و ساختار شکنی رو برای دختران فراهم بکنه (کد ۱۱)»

مدیریت نیاز جنسی: از دید کارشناس کد ۵، تخلیه هیجانات مهم‌ترین مسئله در دوران بلوغ است: «بلوغ جسمی خیلی آسان است، در جامعه ما بلوغ جسمی آن هم بچه‌هایی که این همه به منابع اطلاعاتی دسترسی دارند، به خوبی می‌توانند کنترل و مدیریت کنند، درد ما این نیست، بیشتر درد ما مواجه شدن با آن فشارها و هیجانات روحی روانی بلوغ است در دوران بلوغ خصوصاً در بحث مسائل جنسی شدت حس جنسی و آن خواسته‌ها و نیاز جنسی در فرد رشد می‌کند و به نهایت می‌رسد. و شرایط ارضا شدن هم در جامعه ما محدود است متأسفانه دچار بحران می‌شوند بچه‌ها و این جزو نقاط ضعف بسیار شدید جامعه مان است که شرایطی ایجاد نمی‌کند که بچه‌هایی که نوجوانانی که در شرایط بحران هستند بحران جنسی مخصوصاً بتوانند یک طوری این را تخلیه کنند، فقط توصیه‌هایی دارند که بعضی افراد می‌توانند آن توصیه‌ها برایشان به درد بخور باشد. مثلاً پاکدامن باشید. بنابراین ما نیاز به نظم اجتماعی داریم، باید یک فکری برای آن بکنیم، باید راهکار بومی متناسب با فرهنگ خودمان طراحی کنیم که با توجه به این فشار اقتصادی که افراد نمی‌توانند در سن پایین ازدواج کنند، شرایطی ایجاد کنیم که اینها بتوانند تخلیه شوند و این تخلیه شدن کمک می‌کند که آنها بتوانند به ثبات برسند. وگرنه اگر با این هیجان مدام رهایش کنید، هی مسئله ساز می‌شود، و این ثبات خصوصاً در بُعد جنسی خیلی مهم است خیلی. بعد سایر رفتار، اخلاق، نگرش، فکر همه را تحت تاثیر خودش قرار می‌دهد. «از دید کارشناس کد ۲ دختران

نوجوان در بلوغ متفاوت هستند. «بعضی‌ها هستند به لحاظ جسمی، خیلی ربط دارد به آب و هوایشان، به تغذیه شان به مکان زندگیشان، یک بخشیش که الان دچار بحران کرده دنیا را این است که به دلیل دیدن پیش از موعد همین تصاویر و صحنه‌های مثلاً جنسی و اینها در برنامه‌ها و اینها، بچه‌ها حتی به لحاظ جسمی هم زودتر به بلوغ می‌رسند، هورمون‌هایشان زودتر فعال می‌شود و اینها، ولی چون در زمان مناسب نیست این دچار عدم تعادلشان می‌کند، یعنی گرایش‌هایی پیدا می‌کنند که کاذب است، و نیاز واقعیشان نیست. این یک مسئله‌ای است، یک واقعیت است. یعنی می‌گویم بچه‌ها دیگه دوران کودکی را تجربه نمی‌کنند صاف می‌روند در بزرگسالی مثلاً». (کد ۲)

مسلم است که تفاوت گذاری غلط بین دختران و پسران و عدم توجه به تفاوت‌های جنس دختر و پسر می‌تواند آسیب‌زا باشد و باید برای دختران نیز فضا و فرصت امن تخلیه هیجانات برای دختران بوجود آورد: «تفاوت گذاری بین دختران و پسر در این دوران‌های حساس ممکنه آسیب جدی داشته باشه حالا من منظورم از تفاوت داشتن این نیست که هر دو رفتارمون شبیه هم باشه و پاسخ‌ها عین هم باشه نه می‌خوام بگم که بفهمیم و بعد حالا مطمئن شیم که مناسب با جامعه که داریم مثلاً آسیب زدن برای دخترها شرایط بروز و ظهور تخلیه هیجانات و ساختار شکنی رو برای دختران فراهم بکنه. ممکنه که او یک تخلیه هیجانی مشابه پسرها مطالبه بکنه این رو نباید منع کرد حالا باید به شکل امنی باید فرصت تخلیه هیجانات بدیم ولی به واسطه ی تو دختر تو نباید اینکارو بکنی دخترها که این حرف رو نمیزنه جلوتر که بیای میرسیم به نوجوانی توی دوران نوجوانی بچه مطالبه‌ی آزادی می‌خواد بچه طقیان گره و می‌خواد همه‌ی مردهارو بچینه از نو بسازه و ما این اجازه رو به بعضی از پسرهامون میدیم ولی به دخترامون نمیدیم بخاطر نگرانی که پدر و مادرها دارن و این همه نگرانی‌ها هم درسته اما می‌خوام بگم که باید توی این دوران فرصت و مجال امنی برای تخلیه این هیجانات دوران نوجوانی فراهم بکنه پدر و مادر. اگر من در خانواده فرصت نقش آفرینی به فرزند دخترم بدم و در بعضی جاها ارزش‌هارو قرار بدم که این ارزش‌ها چون اون یک دختره صاحب این ارزش میشه توی خانواده ی ما درواقع بعضی وقتا برتری‌های ارزش‌های جنسیتی به دختر نتیجه‌ش این میشه که اون از خود بیگانگی که در ابتدای صحبت‌م عرض کردم و چالش بحران هویت کمتر برای این بچه پیش بیاد» (کد ۱۱)

آسیب پذیری سبک زندگی مریبان زن: مشکل مهم تر آسیب پذیری سبک زندگی معلمان زن در مدارس هست. کارشناس کد ۲ در این رابطه اشاراتی دارد و بحث‌های علمی داشته است که به آن توجه نشده است: «من یک مقاله نوشتم در مورد این موضوع، هیچ کس هم بهش توجه نکرد، در مورد سند چشم انداز نوشتم، خیلی هم وقت گذاشتم اصلاً معلوم نشد چی شد، گفتم مدرسه‌ای که اسمش آموزش و پرورش است، ولی ما آموزش فقط می‌بینیم، حتی درس دینی آموزش می‌بینیم، یعنی ما اطلاعاتمان در مورد مسائل دین بیشتر می‌شود اما مومن تر از آن کلاس بیرون نمی‌آییم. به صورت کلی دارم می‌گویم نه بعضی از معلم‌های واقعا عالی. حالا شما کل چیش از ابتدایی تا آخر را ببینید، بگویید چند تا مهارت توسعه فردی در درس‌های آموزشی مدرسه هست؟ نیستش. خیلی کم است. مدرسه‌ها اگر ... فرزنانگان یک کلاسی داشت به نام بر فراز اندیشه، خب فوق برنامه بود و اختیاری بود، حالا از بین این بچه‌ها یکسری آمدند در کلاس من، و گرنه بقیه کلاس ممکن است گلدوزی باشد، نقاشی باشد، خطاطی باشد مثلاً، بعد این بلوغ عقلی و عاطفی و اجتماعی همه‌اش به آموزش نیاز دارد، یعنی بچه خودش نمی‌تواند خودش را به بلوغ برساند به صورت طبیعی، مگر اینکه بچه‌های خاصی که می‌روند شروع می‌کنند مطالعه کردن و خودشان می‌افتند در این وادی. بعد در نظام آموزش و پرورش ما مثل وجود شما انجمن‌ها و اینها اختیاری هستند باز دیگر، تا آنجا که من می‌دانم؛ یعنی شما محتوا و برنامه ارائه می‌دهید بچه‌ها باید بیایند، شما باید تبلیغ کنید که بچه‌های بیشتری بیایند. ولی شما برنامه درسی بچه‌ها نیستی که مجبور باشند بخوانند و امتحان بدهند.» (کد ۲)

لزوم تربیت فردی: کارشناس کد ۱۵ تربیت فردی را مهم می‌داند: «راهنمای پیشنهادی هم که مشخص است، ما ناگزیریم در این جامعه زندگی کنیم، بچه‌ها ممکن است یک چیزهایی را ببینند اما ما قوای درونی و مهارت‌های درونی اینها را باید تقویت کنیم، آگاهی‌های لازم در این زمینه را هم باید بهشان بدهیم. یعنی یکسری آموزش‌هایی را لازم دارند به اضافه اینکه نظارت پدر و مادر و آموزش پدر و مادر برای اینکه بچه‌ها بدانند از چه سنی و چگونه باید روابط اجتماعی بشوند و البته ملاحظات اجتماعی را هم داشته باشند، حدود شرعی را بدانند، خیلی مهم است، وقتی دختر بچه در خانه می‌بیند مامانش با نامحرم‌ها راحت است، اصلاً مفهوم نامحرم وجود ندارد، ما چطور می‌خواهیم بهش این موضوع را بفهمانیم. از سنین پایین تر بچه‌ها باید این مفاهیم را

درک کنند، کم کم بزرگتر شدند مثلاً بفهمند که این هم جزو دایره‌ای است که نباید بهش نزدیک شد». (کد ۱۵)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

این مطالعه به بررسی بلوغ از نظر کارشناسان می‌پردازد. مطالعه با دریافت ۸ مقوله اصلی سبک زندگی دوران بلوغ را توضیح می‌دهد عدم آگاهی درباره سلامت دوران بلوغ و تاثیر آن در سبک زندگی نخستین مقوله حائز اهمیت از نظر کارشناسان است. این عدم آگاهی همراه با ضعف مهارت‌های زندگی، ضعف بلوغ اجتماعی و عاطفی نوجوان در نقطه‌ای قرار می‌دهد که ممکن است گرفتار اضطراب یا هیجان‌های منفی شود. همان طور که نوجوانان اذعان داشته‌اند با وجود اینکه به سن بلوغ جسمانی رسیده‌اند و بدن تغییرات فیزیولوژیکی را تجربه می‌کند، اما برخی نوجوانان نسبت به این تغییرات اطلاعی نداشتند و در مواردی موجب اضطراب نوجوان شده است در بحث مسائل مربوط به نوجوانان، نقش خانواده و میزان آگاهی‌شان در رابطه با بلوغ و انتقال آن به نوجوان بسیار اهمیت دارد. بعد از خانواده، نقش گروه همسالان، فضای مجازی، فضای مدرسه و نقش آموزش و پرورش در آموزش و آگاهی دهی به نوجوانان اهمیت بسیار زیادی دارد. باور عموم بر این است که هم خانواده و هم مدرسه باید در آموزش بلوغ نقش داشته باشد گرچه هر یک از اعضای خانواده در آموزش مسائل بلوغ به نوجوان نقش دارند جایگاه مادر در این میان بارز تر از دیگران است و بیشتر نوجوانان رفتارهای بهداشتی را از مادران خود می‌گیرند. وقتی مربیان و مادران در این رابطه آگاهی کافی ندارند به تبع عملکرد تربیتی مناسبی نیز نخواهند داشت. در مجموع، بررسی داده‌های حاصل از مصاحبه در موضوع بلوغ را می‌توان در چند مقوله مورد بررسی قرار داد. پس نا آگاهی و سبک زندگی ناسالم در دوران بلوغ با ضعف عملکرد مادران و ضعف تربیتی مربیان زن دامن زده می‌شود. از این رو، با گروه دوم مطالعات مورد بررسی هم‌سو است (M. Anosheh et al., 2003). (Najafi et al., 2012) (Zarrinkolah et al., 2016) (Alimordi & Simbar, 2014). این مطالعه هم سو با یافته‌های آغاز و شاهی بیان می‌کند دو مقوله قیاس نگرش جنسیتی و مدیریت نیاز کاذب جنسی و لزوم تربیت فردی استدر جریان بلوغ برای تعیین سبک زندگی درست همراه هم ضرورت دارند. (Farzaneh, 2022 #65). از دید افراد مشارکت کننده در

بحث هویت دخترانی از هویت خود رضایتمندی لازم را ندارند ریشه در ناشناخته بودن هویت آنان دارد، قیاس هویت جنسیتی دختران با هویت جنسیتی پسران در عرصه‌های مختلف نیز در نارضایتی هویتی تأثیرگذار است. بدین معنا که شناخت هویت در دختران به تکامل نرسد بلکه فقط در سطحی ابتدایی و ظاهری مورد تأیید دختران قرار می‌گیرد چرا که شناخت عمیقی در مورد هویت جنسی خود ندارند و جامعه مردسالار نیز با تفاوت‌های نادرست شکاف جنسیتی را افزایش داده و جامعه هویت دختران را در مقابل هویت پسرانه تعریف می‌کنند و نگرش برتری جنسی پسران در جامعه را نسبت به دختران دریافت می‌کنند و اینگونه دچار نارضایتی هویت جنسیتی و تعارض جنسیتی می‌گردند. این درحالی است که در سبک زندگی دینی ما این برخورد درست نیست و هویت زنانه تعریفی ارزشمند و نه در تقابل با هویت مردانه که تکمیل کننده آن است.

فهرست منابع

- Abbasi, J., Khodami, A., & Karimi, M. R. (2019). Investigating the relationship between domestic violence and precocious puberty in first-level high school girls in Shiraz. *Political Sociology of Iran*, 12(3), 2512-2488. [In Persian]
- Abbasi, M. A., & Karamad, H. (2023). Behavioral and Emotional Components of Chaste Lifestyle. *Journal of Islamic Education*, 18(45), 131-154. [In Persian] doi: 10.30471/edu.2023.8687.2612
- Aghayari, Kh. (2011). Editor's note: Early sexual maturity and mental development. *Children and Adolescent Monthly Book*, 180(15), 2-3.
- Alimordi, Z., & Simbar, M. (2014). Puberty health education for Iranian adolescent girls: challenges and priorities to design school-based interventions for mothers++ and daughters J Payesh. 13(5), 621-636. [In Persian]
- Anoosheh, M. S. Niknami, R. Tavakoli, & S. Faghihzadeh. (2003). Preliminary Study of Puberty Education in Adolescent Girls: A Qualitative Research %J Iraninan Psychiatry and Clinical Psychology. 9(2), 64
- Bazergar, S., & Proran, N. e. (2020). Comparison of emotional maturity in people with a tendency to cheat and normal people %J Journal of New Developments in Behavioral Sciences. 4(40), 17-25. [In Persian]
- Betoko, R. M., Sap, S., Alima, A. Y., Chelo, D., Nengom, J. T., Simon, D., . . . Ndombo, P. K. (2023). Pubertal patterns in children with sickle cell anemia: A case-control study in Cameroon. *Arch Pediatr*, 30(7), 466-470. Doi.10.1016/j.arcped.2023.03.015
- Blakemore, S.-J. J. T. I. (2019). Adolescence and mental health. 393(10185), 2030-2031.
- Bouzarinejad, Y., & Eghbali, A. (2023). Women's gender identity (femininity) in Hazrat Zahra's practical conduct (SIRAH) J Women in Development and Politics. 21(2), 305-327. [In Persian]
- Branje, S., De Moor, E. L., Spitzer, J., & Becht, A. I. J. J. o. R. o. A. (2021). Dynamics of identity development in adolescence: A decade in review. 31(4), 908-927.
- Castells, A. (1385). *Information age: economy, society and culture (the power of identity)*, translated by Hasan Chavoshian, Tehran: New Design.
- Dehestani, M., Ebrahimi, M., & Moghaddam, S. Z. A. (2020). the prediction of interpersonal communication skills of students based on their emotional maturity and social anxiety %J Social Psychology Research. 9(36), 115-128. [In Persian]
- Fazli, A., Mousavi, S. M., Namazi, Sh., & Zare, Sh. (2007). Puberty in Bandar Abbas girls - 1379 %J Hormozgan Medical Journal. 11(1), 65-.
- Heydari, R., & Habi, M. b. (2017). The effectiveness of self-differentiation training on psychological distress and social adjustment of divorced boys in Tehran. *Social Psychology Research*, 31(8), 103-117. [In Persian]
- Ibitoye, M., Sommer, M., Davidson, L. L., & Sandfort, T. G. M. (2023). Exploring the effect of early menarche on sexual violence among adolescent girls and young women in southeastern Ghana: a longitudinal mediation analysis. *Sex Reprod Health Matters*, 31(1), 2244271. doi:10.1080/26410397.2023.2244271
- Kaldi, A., & Raisi, H. (2004). A comparative study of the moral development of abused and non-abused 13- and 16-year-old adolescents in Shahrekord in the year 81-82%J Social Sciences Quarterly. 10(4), 37[In Persian]
- Keykavosi, S. M. (2021). Differences between puberty in boys and girls in cold, tropical and temperate climates based on medical findings and field data %J Journal of Juridical Interdisciplinary Studies. 1(4), 65-87. [In Persian]

- Khalili, S., & Bakhtiyari, A. (2009). A psychological approach to girl's maturity %J Womens Strategic Studies. 11(41), 197. [In Persian]
- Kikaousi, S. M. (2021). The difference in puberty between girls and boys in cold, tropical and temperate climate regions based on medical f[In Persian]indings and field data %J Journal of Interdisciplinary Studies of Fiqh. 1(4), 65-87.
- Lee, J., Lee, S. I., Lee, Y. M., & Hong, Y. H. (2023). Prevalence of Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Girls With Central Precocious Puberty. J Atten Disord, 27(13), 1460-1466. doi:10.1177/10870547231180116
- Lerner, R. M. (2021). A life-span perspective for early adolescence. In Biological-psychosocial interactions in early adolescence (pp. 9-34): Routledge.
- Lotfabadi, M. (2012). A theoretical review of the concept of "identity". Khrodnameh, 10-11(4), 53-66. [In Persian]
- Mahdavi, M. S., & Mirsardo, T. (1381). The effect of father's absence on the family: a sociological study of the effect of father's death on the social harms of adolescents. Cognition, 35(0), 211-238. [In Persian]
- Majdabadi, Z., & Farzad, V. A. (2011). Factor structure and internal consistency of the identity subscale of Erikson's Psychosocial Inventory. Evolutionary Psychology of Iranian Psychologists, 34(9), 169-178. [In Persian]
- Najafi, Mozafari, & Mirzaee. (2012). Assessment of 3rd Grade Junior School Girl Student's Knowledge and Attitude toward Puberty Age Sanitation %J Journal Of Guilan University Of Medical Sciences. 21(81), 22.[In Persian]
- Rezaei, M., & Jafari, A. (2023). Prediction of emotional maturity of female students based on parenting practices and perceived social support %J Family and Research Quarterly. 19(4), 47-60. [In Persian]
- Savadian, P., & Khaneghah, A. A. (2011). Investigating Cultural Factors of Mature of Girls in Two Rural Areas of Talesh and Gilaks %J Journal of Sociological Researches. 4(3), 31[In Persian]
- Silvers, J. A. J. C. o. i. p. (2022). Adolescence as a pivotal period for emotion regulation development. 44, 258-263.
- Streur, C. S., Kreschmer, J. M., Ernst, S. D., Quint, E. H., Rosen, M. W., Wittmann, D., & Kalpakjian, C. Z. (2023). "They had the lunch lady coming up to assist": The experiences of menarche and menstrual management for adolescents with physical disabilities. Disabil Health J, 16(4), 101510. doi:10.1016/j.dhjo.2023.101510
- Tahmasian, K., & Anari, A. (2011). Direct and indirect relationship between academic self-efficacy and adolescent depression. Psychological Achievements, 7(19), 227-244. [In Persian]
- Tahmasian, K., Anari, A., Karmelo, S., & Shafii-Tabar, M. (1388). Experience of depression and rejection by peers in adolescents with chronic disease. Evolutionary Psychology of Iranian Psychologists, 21(6), 7-14. [In Persian]
- Van Sluijs, E. M., Ekelund, U., Crochemore-Silva, I., Guthold, R., Ha, A., Lubans, D., . . . Katzmarzyk, P. T. J. T. L. (2021). Physical activity behaviours in adolescence: current evidence and opportunities for intervention. 398(10298), 429-442.
- Vannucci, A., McCauley Ohannessian, C. J. J. o. y., & adolescence. (2019). Social media use subgroups differentially predict psychosocial well-being during early adolescence. 48, 1469-1493.
- Yarahmadian, N., Akhwan, M., & Khademi, M. (2012). The effectiveness of teaching life skills on the social competence of young girls. Strategic studies of sport and youth, 20(12), 113-126. [In Persian]

Zarrinkolah, A., Dashti, F., Abedi, H., & Masoudi, S. M. (2016). A Study of Puberty Health Literacy Level of the First 14-16 Year Girls Grade High School Students in the Eghlid City %J Journal of Health Literacy. 1(3), 164-171. [In Persian]

Books

Ahadi, A. H. And. M. N. (1380). Developmental psychology: fundamental concepts in adolescent and youth psychology. Tehran: New Foundation Publishing. [In Persian]

Manzoor, A. b. M. b. A. A. A. (1369). Arabic language Beirut: Dar al-Fakr Lalprinta and Anshaar and Al-Tawzi'a[In Persian]

Chehr, A. H. And. M. N. (1380). Developmental psychology: fundamental concepts in adolescent and youth psychology. Tehran: New Foundation Publishing. [In Persian]

Thesis

- Author, A.A. (Date of publication). Title of Thesis (PhD thesis or Master's thesis). University Name, Country.
- Author, A.A. (Date of publication). Title of Thesis (PhD thesis or Master's thesis). University Name, Country. [In Persian]

Websites

-Author, A.A., Author, B.B. (Date of publication). Title of article. Title of Online Periodical, <https://is.ihu.ac.ir/>

-Author, A.A., Author, B.B. (Date of publication). Title of article. Title of Online Periodical, <https://is.ihu.ac.ir/> [In Persian]

